

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут
бізнес-технологій «УАБС»

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ

V Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
(Суми, 19–20 листопада 2020 року)

Суми
Сумський державний університет
2020

УДК 336.71(477)
П78

Редакційна колегія:

І. О. Школьник, д-р екон. наук, проф.
(головний редактор);
І. В. Белова, д-р екон. наук, доц., проф.;
І. І. Д'яконова, д-р екон. наук, проф.;
І. І. Рекуненко, д-р екон. наук, проф.;
С. В. Леонов, д-р екон. наук, проф.;
О. В. Кузьменко, д-р екон. наук, проф.

*Рекомендовано до видання
вченою радою Сумського державного університету
(протокол № 6 від 24 грудня 2020 року)*

Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи
П78 України : матеріали V Всеукраїнської науково-практичної онлайн-
конференції (м. Суми, 19–20 листопада 2020 року) / Навчально-
науковий інститут бізнес-технологій «УАБС» Сумського державного
університету. – Суми : Сумський державний університет, 2020. –
317 с.

Збірник містить тези доповідей учасників V Всеукраїнської науково-
практичної онлайн-конференції «Проблеми та перспективи розвитку фінансово-
кредитної системи України» (м. Суми, 2020 р.).

Розрахований на фахівців фінансової та банківської систем, керівників і
спеціалістів підприємств усіх форм власності, науковців і студентів закладів вищої
освіти.

УДК 336.71(477)

© ННІ БТ «УАБС» СумДУ, 2020

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. БАНКІВСЬКА СИСТЕМА: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПОГЛЯД У МАЙБУТНЄ 9

АГЕСНКО Д.О., БЄЛОВА І.В. РОЛЬ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ.....	9
АЛЕКСЕЄНКО М.Д. РОЗВИТОК БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ: ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ	12
БРИЧКО М.М., ЛІТОВЦЕВА В.Є. СУСПІЛЬНА НЕДОВІРА ЯК ПРИЧИНА І НАСЛІДОК ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ УКРАЇНИ У 2008-2009 РР.	14
БРИЧКО М.М. ДОВІРА ЯК МЕДІАТОР ТА МОДЕРАТОР ЗВ'ЯЗКУ ФІНАНСОВОГО ТА РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ	17
ТКАЧЕНКО Д.О. МОРАЛЬНИЙ РИЗИК В СИСТЕМІ СТРАХУВАННЯ ВКЛАДІВ.....	21
ДЕЙНЕКА О.В., ГАПОНЬКО О.Ю., МОСКАЛЕНКО А.О. ІЄРАРХІЧНА СТРУКТУРА УПРАВЛІННЯ ПОРТФЕЛЬНИМ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ БАНКУ	25
БІЛИК Ю.Л., САВЧЕНКО Т.Г. ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ В БАНКАХ УКРАЇНИ.....	28
Д'ЯКОНОВА І.І., СІНЯГОВСЬКИЙ Ю.В. ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ ЯК ФАКТОР ЗАПОБІГАННЯ ВИНИКНЕННЮ БАНКІВСЬКИХ КРИЗ.....	32
ВИСОЦЬКА Я.В., БЄЛОВА І.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ФАКТОРІВ ЗНИЖЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ БАНКІВ В УКРАЇНІ.....	36
НІКОЛЕНКО Ю.В., КРИВИЧ Я.М. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ПРИБУТОК БАНКУ».....	39
ДЕХТЯР Н.А., МЕЗИНКО В.А. СПОЖИВЧЕ КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	41
КРУХМАЛЬ О.В., КРИКЛІЙ О.А. ВРЕГУЛЮВАННЯ ПРОБЛЕМНИХ КРЕДИТІВ БАНКІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ.....	44
КРИКЛІЙ О.А., МОСКАЛЕНКО А.О. ВПЛИВ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ НА ЛІКВІДНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	47
МОРДАНЬ Є.Ю., ДАВИДЕНКО Ю.С. СУТНІСТЬ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ У АСПЕКТІ ДЕТИНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	51
ЧАЛИК М.О., БЄЛОВА І.В. АНАЛІЗ БІЗНЕС-МОДЕЛЕЙ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ В УКРАЇНІ.....	55
ПГУЛЬ Н.Т., КІЧОВА В.В. ПРОБЛЕМНІ КРЕДИТИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ІНСТРУМЕНТАРІЙ РЕГУЛЮВАННЯ	58
НАЛБАТ Ю.Є., АЗАРЕНКО Г.М. МЕТОДИКИ РЕЙТИНГОВОЇ ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ.....	62
ПАВЛЕНКО Л.О., ШАЛДА А.А. ІНДИВІДУАЛЬНИЙ КРЕДИТНИЙ РИЗИК БАНКУ СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ФАКТОРИ ВПЛИВУ	65

**СЕКЦІЯ 2. «ЗЕЛЕНЬ» ФІНАНСИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ 69**

МАРЕХА І.С., МАКАРЕНКО Т.Ю. СВІТОВІ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНИХ
ПОДАТКІВ 69

ЛІТВІНЕНКО А.В. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ГЕНЕРАЦІЇ
ЕНЕРГІЇ З ВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ 73

**СЕКЦІЯ 3. КОРПОРАТИВНІ ФІНАНСИ: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА
ВИКЛИКИ. 77**

БАЛАЦЬКИЙ Є.О., НІКІТЧЕНКО Є.О. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА..... 77

БОРОНОС В.Г., КОНДРАТЕНКО С.Д., ДЕМИДЕНКО К.Р. ПРОБЛЕМИ
ОЦІНКИ РІВНЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА У
ПЕРІОДИ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ 80

ДЕХТЯР Н.А., ДЕРИЗЕМЛЯ К.В. ОСОБЛИВІСТЬ АНАЛІЗУ
ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА..... 83

БОРОНОС В.Г., ПРОСТАКОВ А.В., БИСТРОВА Г.В. ПРОЦЕС
ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ЯК
ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ НА ЙОГО ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ 87

ЖУРАВКА О.С., МИХАЛЬОВА А.С. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ
СТАНОВЛЕННЯ РИНКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНИ 90

ЖУРАВКА О.С., ФЕДОРЧЕНКО В.Г. АНАЛІЗ ОСНОВНИХ СХЕМ
ТІНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ ПОТОКІВ НА РИНКУ СТРАХУВАННЯ У
КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ 94

ОНІЩЕНКО М.Л., ДУТЧЕНКО О.О. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ
КОНТРОЛІНГУ..... 97

МОРДАНЬ Є.Ю., ДЕМІДОВА О.А. СТРАТЕГІЇ ФІНАНСУВАННЯ
ОБОРОТНИХ АКТИВІВ..... 100

ЗАЙЦЕВ О.В., НІКІТІН Д.В. КОНЦЕПЦІЯ НОВОГО ОПЕРАТИВНОГО
МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОЇ САНАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ .. 104

ПІГУЛЬ Н.Г., КОНАШКОВА А.О. СУТНІСТЬ ТА ЕТАПИ УПРАВЛІННЯ
ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА..... 109

ПІГУЛЬ Н.Г., КУЗНЕЦОВА Є.А. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ
ЛІКВІДНІСТЮ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА 113

**СЕКЦІЯ 4. МІЖНАРОДНІ ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У
ФІНАНСОВОМУ СЕКТОРІ. СВІТОВА ФІНАНСОВА АРХІТЕКТУРА:
ВЕКТОРИ ЗМІН..... 116**

BURNAKOVA V., TROIAN M. STOCK MARKET OF UKRAINE: PROBLEMS
AND PROSPECTS FOR FUTURE DEVELOPMENT..... 116

БОРОНОС В.Г., ВІДМЕНКО Ю.В. ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ НА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНИХ ФІНАНСОВИХ СИСТЕМ 119

ЗАЙЦЕВ О.В., МАРТИМ'ЯНОВ А.С. ТОРГІВЕЛЬНІ ОПЕРАЦІЇ З ЗОЛОТОМ	123
СЕМЕНОГ А.Ю., КОБЕЦЬ Ж.О. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ КРИПТОВАЛЮТНОГО РИНКУ	127
PEREDERII T., TROIAN M. REGULATION INTERNATIONAL FINANCIAL MARKETS IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION	131
КУБАХ Т.Г. МІЖНАРОДНА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ УКРАЇНИ: ОЦІНКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ	135
СЕКЦІЯ 5. ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ТА ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ ЗМІН.....	139
САМУСЕВИЧ Я.В., ВОРОНЦОВА А.С., КРАВЧУК Я.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАРУБІЖНИХ ПРАКТИК ЩОДО СПРАВЛЯННЯ РЕСУРСНИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ.....	139
СОЛОДУХА М. АКТУАЛЬНІ ТРЕНДИ У СКЛАДАННІ НЕФІНАНСОВИХ ЗВІТІВ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНИМИ КОМПАНІЯМИ	143
МАКАРЕНКО І.О., СМОЛЕННИКОВ Д.О., КРАВЧЕНКО Д.О. СКОРИНГОВА СИСТЕМА ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ЗВІТІВ ПРО УПРАВЛІННЯ БАНКІВ УКРАЇНИ.....	145
КОБИЛЯЦЬКА Л., МАКАРЕНКО І.О. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВНЕСЕННЯ ЗМІН В ОБЛІКОВУ ПОЛІТИКУ ПІДПРИЄМСТВА	148
МАРТИШКО М.С., САВЧЕНКО Т.Г. ІНТЕГРОВАНА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОЗОРОГО ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ	151
СЕКЦІЯ 6. ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ.....	156
ДЕХТЯР Н.А., АЗІМОВ К.Р. ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗМІЦНЕННЯ	156
БОНДАРЕНКО Є.К., СТЕЛЬМАХ В.С. ПОНЯТТЯ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЇЇ ПРОВЕДЕННЯ В УКРАЇНІ.....	159
ТРИПОЛЬСЬКА Т.Г. ДОДАТКОВЕ ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	162
КУБАТКО О.В., ДІДЕНКО І.В., ВАСИЛЬЄВА Т.А., ГРИГОРЕНКО О.В. РЕГІОНАЛЬНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ ВПЛИВУ COVID-19 НА ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ: ДОСВІД УКРАЇНИ	166
ДІДЕНКО І.В. ФІНАНСОВА ІНКЛЮЗІЯ НАСЕЛЕННЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ	169
ZHUKOVA T., OTROSCHENKO L.S., LYSENKO D. DECENTRALIZATION IN SUMY: ANALYSIS OF THE BUDGETS OF THE UNITED TERRITORIAL COMMUNITIES	171
ШКОЛЬНИК І.О., ЧЕРКАЙ О.О. ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ КОНТРОЛЕРІВ ПУБЛІЧНИХ РАХУНКІВ В США	174

ЛЮТА О.В., ГУЧКО І.Р. МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ: ЇХ СУТНІСТЬ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ.....	177
RYABUSHKA L., YUSIUK A. THE IMPACT OF FISCAL RISKS ON PUBLIC DEBT AND MACROECONOMIC INDICATORS	181
КОНОНЕНКО С.В. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ»	185
ТЮТЮНИК І.В., ЗОЛКОВЕР А.О., ЛЮЛЬОВ О.В., ВИСОЧИНА А.В., КВІЛІНСЬКИЙ О.С. СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ ТІНЬОВОГО СЕКТОРУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	189
ЛОБОДІНА З.М. ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО ФОНДУ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЯК ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТ СТАЛОГО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	192
ДЕХТЯР Н.А., ПАСЬКО К.Є. ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	196
ДЕХТЯР Н.А., ДЕЙНЕКА О.В. ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ	199
ЖУРАВКА О.С., БОСАК І.Л. ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ, ЗАВДАННЯ ТА НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ФОНДУ БОРОТЬБИ З COVID-19.....	202
ФЕДЧЕНКО К.А. ЕКОНОМІЧНА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ КРАЇНИ: БІБЛІОМЕТРИЧНИЙ ТА ТРЕНДОВИЙ АНАЛІЗ.....	206
РЯБУШКА А.Б., КУЛІШ О.В. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ПЛАНУВАННЯ ТА ВИКОНАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ..	210
СЕКЦІЯ 7. СУЧАСНІ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФІНАНСОВО-КРЕДИТНІЙ СИСТЕМІ	
.....	213
ГРИЦЕНКО К.Т. АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ БАНКУ.....	213
DUN V., MYNENKO S. WAYS TO USE MACHINE LEARNING METHODS FOR CREDIT SCORING.....	217
КУРОВСЬКА Ю.В., МИНЕНКО С.В. РОЗВИТОК БЕЗГОТІВКОВИХ СПОСОБІВ РОЗРАХУНКУ ТА ДОПОМІЖНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ	221
СМІЯНОВ В.А., ЛЮЛЬОВ О.В., КАЦА М.О. ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ФІНАНСОВІ ОЧІКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	224
БРАТУШКА С.М., ЯЦЕНКО В.В. РЕГРЕСІЙНА МОДЕЛЬ ОЦІНКИ ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА БАНКУ	228
PIVEN V., MYNENKO S. CRM-SYSTEMS IN BANKING: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES.....	233
ПАХНЕНКО О.М. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ СИСТЕМНОЇ ДИНАМІКИ У ФІНАНСОВІЙ ПОЛІТИЦІ ДЕРЖАВИ	236

ПЕТРЕНКО К.Ю., МИНЕНКО С.В. АНАЛІЗ СТАНУ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ	239
OSTROVSKYI O., KOIVICHUK V., KHODTSEVA A. BUSINESS PROCESSES MODELLING FOR INFORMATION PRODUCT SALES	243
ОЛІЙНИК В.М., БРАТУШКА С.М. КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ ОЦІНЮВАННЯ ПОТЕНЦІЙНОГО СПОЖИВАЧА ІННОВАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ	247
ШРАМКО Е.В., МИНЕНКО С.В., БОЙКО А.О. REGTECH У СУЧАСНОМУ БАНКІНГУ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	251
РОЖКОВА М.С., КОЙБІЧУК В.В. СТРАТЕГІЇ АВТОМАТИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ.....	255
ЛЄОНОВ С.В., ВАСИЛЬЄВА Т.А., КУЗЬМЕНКО О.В., КУШНЕРЬОВ О.С., СКРИНЬКА Л.О. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКУ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ДОХОДІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	260
СКРИНЬКА Л.О., ГАРБАР Я.С., КУЗЬМЕНКО О.В. ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ПРОТИДІЇ КІБЕРШАХРАЙСТВАМ ТА ЛЕГАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ДОХОДІВ НА ОСНОВІ МЕТОДІВ АНАЛІЗУ ВИЖИВАННЯ.....	265
РАДЬКО В.В., ДІДЕНКО І.В. ОЦІНКА ІНТЕГРАЛЬНОГО ІНДЕКСУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	269
ЛЕБЕДЄВА Ю.В., ДІДЕНКО І.В. BUILDING A DFD DIAGRAM FOR THE SHIPPING AND SUPPLY DEPARTMENT (PRODUCTION AND TESTING).....	272
СЕКЦІЯ 8. ФІНАНСОВИЙ РИНОК В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	275
БОНДАРЕНКО Є.К., ПЕТРЕНКО Ю.О. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ АВТОСТРАХУВАННЯ	275
БУХТІАРОВА А.Г., КОНАШКОВА А.О. АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ОСНОВИ ЗАПОБІГАННЯ ПОШИРЕННЯ СХЕМ НЕЛЕГАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ	278
ВЯЛКОВА В.В., ТРОЯН М.Ю. ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ НА РОЗВИТОК ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	282
ALEKSEYENKO L., TULAI O., KOSOVYCH O. PRUDENTIAL REGULATION OF INSURANCE ACTIVITIES IN UKRAINE	285
LYSENKO D., TROIAN M. DEVELOPMENT AND ORGANIZATION OF DERIVATIVES FUNCTIONING IN THE FINANCIAL MARKET OF UKRAINE.....	289
РЕКУНЕНКО І.І., МАЛИШЕВСЬКА О.О. ВПЛИВ FINTECH НА ДАЯЛЬНІСТЬ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВ.....	292
ДУНАЄВ М.С., ЗАХАРКІН О.О., ОТРОЩЕНКО Л.С. ANALYSIS OF THE UKRAINIAN DERIVATIVES MARKET STATE.....	296

ПЛАСТУН О.Л. ЕВОЛЮЦІЯ ЦІНОВИХ ЕФЕКТІВ ПІСЛЯ АНОМАЛЬНИХ ОДНОДЕННИХ ЦІНОВИХ КОЛИВАНЬ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ США	299
YEREMENKO O., TROIAN M. THE RELATIONSHIP BETWEEN THE GROWTH OF THE ECONOMIC FIELD AND THE DEVELOPMENT OF STOCK MARKETS	301
ПОХИЛЬКО С.В., ЄРЕМЕНКО А.О. СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК МАЙДАНЧИК ДЛЯ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЕКТІВ....	305
КУБАХ Т.Г., БОГОМАЗ М.О. СУЧАСНИЙ СТАН ОСОБИСТОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	312
СЕМЕНОГ А.Ю., СУХОМЛИН А.А. СУТНІСТЬ ЦИФРОВОЇ ВАЛЮТИ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ: МОЖЛИВОСТІ ТА РИЗИКИ ВПРОВАДЖЕННЯ	307

Ткаченко Дмитро Олександрович,

аспірант,

Сумський державний університет, м. Суми

МОРАЛЬНИЙ РИЗИК В СИСТЕМІ СТРАХУВАННЯ ВКЛАДІВ

У деяких випадках гарантування державою повернення 100% суми депозиту може негативно вплинути на стабільність банківської системи. На перший погляд, логічним вбачається зв'язок між розміром гарантованої суми відшкодування за вкладом та обсягом суми інвестицій в національну економіку, адже чим більше буде рівень довіри вкладника до банківської системи, тим більшу суму коштів він розмістить на банківському депозиті, та, відповідно, більша сума коштів буде проінвестована банківською установою в національну економіку. Але такий зв'язок має місце, здебільшого, в економічно розвинених країнах з високим рівнем соціальної відповідальності громадян (наприклад, в країнах ЄС). У таких державах отримані банками кошти вкладників, як правило, дійсно спрямовуються в реальний сектор економіки шляхом кредитування суб'єктів господарювання. Такі інвестиції для банку характеризуються низьким рівнем ризику, в тому числі, в силу забезпечення виконання зобов'язань за наданими кредитами ліквідними активами, що оцінені за ринковою вартістю, тому залучені банками вклади завжди повертаються самими банками.

В Україні ж, навпаки, ми можемо спостерігати різні схеми виведення активів з українських банків, зокрема в АТ «ФОРТУНА-БАНК», АТ «ДЕЛЬТА БАНК», АТ «ВТБ БАНК», ПАТ «ПТБ», ПАТ «БАНК ФОРУМ», ПАТ «КБ «НАДРА», ПАТ «БАНК «КИЇВСЬКА РУСЬ» та ін. мали місце такі факти: кредитування пов'язаних осіб, надання кредитів неплатоспроможним позичальникам (або без фактичної наявності предметів забезпечення), зміна власника за допомогою державних реєстраторів і нотаріусів, купівля «сміттєвих» цінних паперів, списання коштів з кореспондентських рахунків в іноземних банках, розкрадання на підставі підроблених SWIFT-повідомлень [1].

Як бачимо, пов'язані особи вказаних банків мали на меті особисте збагачення за рахунок залучених банком коштів. Слід зазначити, що одним з основних джерел залучення такими банками коштів були вклади фізичних осіб. При цьому, як правило, незадовго до прийняття Національним банком України (НБУ) рішення про віднесення банку до категорії неплатоспроможних, банк значно збільшував ставки за депозитами. Як приклад, можна навести ситуацію зі ставками закладами у ПАТ «ПТБ». В середині 2016 року українські телеканали активно рекламували пропозицію вказаного банку населенню розмістити кошти під ставку до 27% річних. Така дохідність помітно перевищувала середньоринкову ставку по системі (на 27.05.2016 Український індекс ставок за депозитами фізичних осіб по річній гривні становив 19,79%; по гривневимкладам на 6 місяців – 19,25%). А вже 10.01.2017 НБУ приймає рішення № 14-рш/БТ «Про віднесення ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ПЛАТИНУМ БАНК» до категорії неплатоспроможних».

Звісно, що такі високі ставки за депозитами зацікавили багатьох громадян, адже це фактично безризикові (якщо сума вкладу становить менше гарантованих державою 200 тис грн) високодохідні інвестиції. Таких інвесторів не спинила навіть наявність у відкритих джерелах інформації про те, що банк вже допустив дефолт по стабілізаційному кредиту НБУ [4]. Сума гарантованого відшкодування лише у ПАТ «ПТБ» становила 4,7 млрд грн [3]. А тепер спробуємо уявити, якою б була сума гарантованого відшкодування, якби держава гарантувала виплату 100% суми вкладу у всіх названих вище банках.

На кінець 2019 року залишок заборгованості Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (Фонд) перед державою складався з векселів на суму 49,44 млрд грн, за якими на дату погашення буде нараховано 116,88 млрд грн відсотків [2]. Беручи до уваги, що ситуація з ПАТ «ПТБ» є лише окремим прикладом, можна дійти висновку, що навіть запозичених у держави коштів Фонду не вистачило б на відшкодування у повному обсязі всіх вкладів неплатоспроможних банків. А як ми розуміємо, будь-яка більш-менш значна затримка у виплаті гарантованого відшкодування хоча б по 1 непрацюючому банку може

призвести до відповідних сумнівів щодо решти працюючих банків, наслідком чого може бути т.зв. «bank run» - масове вилучення клієнтами своїх коштів (поточні рахунки, депозити до запитання) з банків і, як результат, колапс всієї банківської системи.

Описана ситуація характеризує собою лише один бік морального ризику (ризик безвідповідальності вкладника), що притаманний системам страхування вкладів зі значними або взагалі необмеженими гарантованими сумами відшкодування. Як правило, фізичну особу-вкладника не цікавить поточний фінансовий стан банківської установи, в якій відкривається депозит. Основний акцент робиться такою особою виключно на ставку дохідності по депозиту. Такому інвестору можна не переживати за те, що кошти можуть бути вкладені банком у високоризикові інвестиції або взагалі будуть виведені на афілійованих з власниками банку осіб, внаслідок чого банк просто не зможе повернути вклад та нараховані по ньому проценти, адже держава все одно поверне кошти.

З іншого боку, ризик безвідповідальності може бути віднесений і до менеджменту банку, схильного вкласти кошти свого клієнта у високоризикові інвестиції. При цьому перспектива втрати коштів не надто турбує керівників банку, адже депозит все одно буде повернуто якщо не банком, то державою.

Зменшення ризику безвідповідальності має бути однією з цілей ефективної системи страхування вкладів. Виконання функцій та цілей системи страхування вкладів забезпечується переліком принципів для ефективних систем страхування депозитів. За пропозицією Базельського комітету з банківського нагляду та Міжнародної асоціації страховиків депозитів у 2009 році були прийняті «Основні принципи для ефективних систем страхування депозитів» [5]. У 2014 році було затверджено оновлений набір «Основних принципів для ефективних систем страхування депозитів», що посилюють стандарти страхування вкладів. На мінімізацію ризику безвідповідальності спрямовані характеристики системи страхування депозитів, описані у зазначених принципах, зокрема: обмежений розмір страхового захисту і

охоплення таким захистом; диференційовані внески; своєчасне втручання і врегулювання неспроможності банку.

Підсумовуючи викладене вище, зазначимо, що анонсоване Фондом підвищення гарантованої суми відшкодування до 600 тис грн жодним чином не погіршить ситуацію з ризиком безвідповідальності в українській системі страхування вкладів, адже навіть вказана сума є незначною порівняно зі 100 тис євро, що гарантуються у країнах ЄС. Проте актуальним залишається питання подальшої мінімізації моральних ризиків, зокрема в частині своєчасного втручання і врегулювання неспроможності банку з боку Фонду.

Список використаних джерел:

1. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. Для виведення і розкрадання коштів з банків їх керівники і власники використовують кілька найпоширеніших схем. URL: <https://www.fg.gov.ua/articles/41999-dlia-vyvedennia-i-rozkradannia-koshtiv-z-bankiv-ikh-kerivnyku-i-vlasnyku-vykorystovuiut-kilka-naiposhyrenishykh-skhem.html> (дата звернення: 08.11.2020).

2. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. Звітність. URL: <http://fg.gov.ua/articles/41316-zviti-pro-diyalnist.html> (дата звернення: 08.11.2020).

3. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. Третина вкладників «Платинум Банку» отримали гарантовану суму через автоматизовану систему виплат Фонду гарантування. URL: <https://www.fg.gov.ua/articles/4198-tretina-vkladnikov-platinum-banku-otrimali-garantovanu-sumu-cherez-avtomatizovanu-sistemu-viplat-fondu-garantuvannya.html> (дата звернення: 08.11.2020).

4. Finbalance. Фінанси та Економіка. "ПЛАТИНУМ БАНК" ДОПУСТИВ ДЕФОЛТ ПО КРЕДИТУ НБУ І ВИЗНАВ ЗНАЧНИЙ ДЕФІЦИТ КАПІТАЛУ. URL: <http://finbalance.com.ua/news/Platinum-Bank-dopustiv-defolt-po-kreditu-NBU-i-viznav-znachniy-defitsit-kapitalu> (дата звернення: 08.11.2020).

5. IADI Core Principles for Effective Deposit Insurance Systems. International Association of Deposit Insurers. 2014. URL: <https://www.iadi.org/en/assets/File/Core%20Principles/cprevised2014nov.pdf>.